

tematickými okruhy, například přehledem dějin egyptského umění, malířstvím italského quattrocenta či problémy uměleckohistorické estetiky. Kromě toho zpracoval (ještě jednou ovlivněn Richterovým modelem) spolu se svou ženou Jitkou Sedlářovou knižní monografii o městečku Slavonicích (1973).

Z brněnských historiků umění měl Jaroslav Sedlář nesporné encyklopedické nadání. Měl přitom asi nejbližší k estetice a k teorii umění umění ve starší generaci působícího historika umění Richarda Hamanna. Současně však byl hodně inspirován estetickými koncepty švýcarského historika a kritika moderní architektury Sigfrieda Giediona. Díky tomu se mohl obdobně zabývat moderním uměním jako specifickým projevem dobového estetického myšlení a vizuálního vnímání formy a obsahu výtvarných děl.

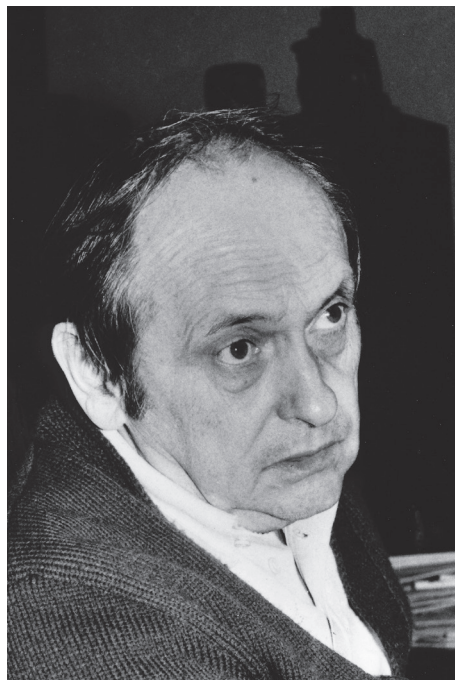
Ivo Krsek (1922–1993)

Objevitel a znalec moravského barokního malířství

Hodonínský rodák Ivo Krsek vystudoval klasickou archeologii a dějiny umění v Brně pod vedením profesorů Alberta Kutala, Václava Richtera a Antonína Friedla v letech 1945–1949. Svou disertační práci zasvětil moravskému dílu barokního malíře Josefa Sterna a po její obhajobě se stal v roce 1949 odborným asistentem na katedře dějin umění Univerzity Palackého v Olomouci. Na brněnskou katedru přešel v roce 1956 a zde se roku 1963 habilitoval prací *Soubor studií o pozdně barokním koloritu*. V první polovině sedmdesátých let zastával post proděkana filozofické fakulty a v letech 1974–1986 zasedl v čele oddělení dějin výtvarného umění katedry věd o umění tamtéž. Na profesorské pozici působil v Brně od roku 1990.

Odbornou profilaci Ivo Krseka nasměrovalo již téma disertační práce. Další malířskou osobností v řadě, které se Krsek intenzivně věnoval, se stal prostějovský malíř František Antonín Šebesta-Sebastini. K jeho dílu prvně publikoval několik studií a veškeré poznatky pak shrnul v práci *František Antonín Šebesta-Sebastini. Jeho dílo na našem území* (1956). Logickým vyústěním tohoto letitého výzkumu bylo postupné vypořádávání se s tvorbou vůdčí osobnosti středoevropské malby druhé poloviny 18. století, vídeňského malíře Franze Antona Maulbertsche. Ivo Krsek mu zasvětil početnou řadu studií, jejichž výsledky shrnul v monografickém představení malířova díla (*František Antonín Maulbertsch 1724–1796*, 1974). Nespočet materiálově bohatých studií, ve kterých pojednal malířství 17. a zejména 18. století na Moravě, vedly na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let k sepsání rozsáhlých syntetických studií, publikovaných ve sborníku prací brněnské univerzity (*Malířství 1. poloviny 18. století na Moravě a Malířství 2. poloviny 18. století na Moravě*). Souborný pohled na moravskou barokní malbu pak podal v příslušných kapitolách *Dějiny českého výtvarného umění* a poslední velkou syntézu, vydanou až posmrtně, představují oddíly o malbě v knize *Umění baroka na Moravě a ve Slezsku* (1996). Jeho práce na poli výzkumu moravské barokní malby jsou cenné především pro množství autorových připsání a datací, kterými rozšířil znalosti dosud anonymních prací.

Plně v tradici svých předchůdců brněnské školy dějin umění Václava Richtera, Alberta Kutala a Antonína Friedla kombinoval Krsek interpretaci starého umění s komentováním děl moderního umění. Kolorit a dynamika pozdně barokní malby mu byla nápomocna v uchopení díla

francouzského impresionisty Clauda Moneta, jehož tvorbě věnoval monografickou práci v roce 1965. Byly to ostatně především senzuační aspekty uměleckých děl, které přitahovaly jeho pozornost. Tento niterný vztah k umění a bytostně senzualistický přístup jej provázal již od mladých let, kdy se sám učil kresbě a malbě (soukromě u Eduarda Miléna, Františka Hlavici a dále u Stanislava Lolka a Jaroslava Krále ve večerních kurzech při Škole výtvarných umění v Brně). V průběhu života tyto vazby prohluboval nejen vlastní sběratelskou činností, ale také blízkým přátelstvím s brněnským malířem Jánusem Kubíčkem, jehož ateliér disponoval rozsáhlou knihovnou a nevšední kolekcí děl české avantgardy. Vazby na soudobé umělecké kruhy se promítly také do Krskových aktivit v rámci jihomoravské pobočky Svazu československých výtvarných umělců. Stal se autorem řady textů pro katalogy členských výstav. V této schopnosti propojit zájem o studium staršího umění s reflexí soudobých uměleckých projevů se přitom charakteristicky odráží tradice představitelů brněnského semináře.

Jiří Kroupa (1951)

„Sociolog vidění“ na cestě k historickému objasňování smyslu uměleckého díla

Brněnský rodák a královopolský místní patriot vystupoval v letech 1971–1975 na brněnské filozofické fakultě dějiny umění a historii a souběžně se přitom věnoval studiu klasické archeologie (jeden rok) a zejména sociologie (tři roky). Tyto specializace přitom zásadně formovaly jeho badatelskou perspektivu, pro kterou je obecně příznačné, že na umělecké dílo nahlíží jako na konkrétní projev osobité sociální situace v historickém kontextu. Dějiny umění studoval především u Zdeňka Kudělky, jehož prostřednictvím se seznámil s myšlením Václava Richtera.

Při studiu historie jej nejvíce ovlivnil Josef Válka, který mu zprostředkoval myšlenkový svět školy *Annales* a nového francouzského dějepisectví. Zatímco dějiny umění ukončil v roce 1975 diplomovou prací *Architektonické dílo Františka Antonína Grimma*, studia historie uzavřel ve stejném roce prací příznačně nazvanou *Rokoko – klasicismus jako výraz senzibility aristokracie v polovině 18. století na Moravě*, do které se promítla jeho inspirace francouzským novým dějepisectvím akcentujícím hledisko sociálně-kulturních dějin a kategorií mentalit. Tento přístup pokračoval v jeho rigorózní práci *Studie o feudálním pozemkovém vlastnictví v období krize nevolnického systému: Moravští Dietrichštejni a jejich panství v tereziánské době* (1976) se zaměřením na hospodářskou politiku šlechtického rodu.

O několik let později pokračoval ve studiu kultury a společnosti 18. století v kandidátské disertační práci *Sociální a kulturní kořeny osvícenství na Moravě. Pozdní osvícenství a moravská společnost 1770–1805*, kterou napsal v externí aspirantuře na Univerzitě Karlově (1983). V Praze ovšem tehdy hodně získal díky kontaktům s Josefem Polišenským a Josefem Petráněm. Disertace nato vyšla knižně v přepracované podobě pod názvem *Alchymie štěstí. Pozdní osvícenství a moravská společnost 1770–1810* (1986, 2. upravené vydání 2006) a představovala ojedinělé vybočení z tehdejší historiografie. Iniciační vliv Josefa Války se zde práci projevil propojením uměleko-historického a společenskohistorického hlediska, v němž byla klíčovým tématem kultura jako rámec pro situování vzniku uměleckých forem a způsobu myšlení a chování jedinců i určité společnosti.

